

τῶν ἀγωνιστῶν ἠναγκάσθησαν νὰ σωθῶσιν εἰς τὰ ξέ-
να, τοὺς πρόσφυγας ὑπεδέχθησαν φιλοτίμως οἱ Ἕλ-
ληνες, καὶ ἐξένισαν, καὶ περιέθαλψαν, καὶ ἐθεράπευ-
σαν ὅσον οὔτε καὶ τοὺς ἰδίους αὐτῶν ἀδελφοὺς. Τοῦ
Γαριβάλδου τὸ ὄνομα κατέστη παρ' ἡμῶν δημοτικόν
ὅσον καὶ τὸ τοῦ Κολοκοτρῶτη καὶ τοῦ Καραϊσκάκη
καὶ τὸ τραγῳεῖν αὐτοῦ τερετιζόμενον καὶ ὑπ' αὐτῶ-
ν ψελλίζοντιον παιδίον, περιῆλθε τὰς πλατείας
καὶ τὰς ῥύμας τῶν ἡμετέρων πόλεων ὡς τὸ τραγῳεῖν
τοῦ Μπουκουβάλα καὶ τοῦ Ἀνδ. οὔτσου. Τοῦ Καδού-
την φιλοπατρίαν καὶ τὴν πολιτικὴν περὶνοιαν ἐθαύ-
μασαν καὶ οἱ ἐσχατοὶ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν, καὶ
τοῦ περισκελιστοῦ καὶ βαθυμύστακος βασιλέως τῆς
Ἰταλίας τὴν εἰκόνα, εἶδομεν στολιζούσαν καὶ τῶ-
χωρικῶν τὰς οἰκίας, καὶ τῶν ἐργαστηρίων τὰ πρό ο-
ρα, παρὰ τὰς εἰκόνας τοῦ Ὁλῶνος καὶ τῆς Ἀμαλίας.

Τὸν ὑπὲρ τοῦ ἰταλικοῦ ἀγῶνος ἀμνησίσκατον τῶν
Ἑλλήνων ἐνθουσιασμὸν ἐξηγεῖ ἡ ἀκρτος αὐτῶν ἀ-
γάπη πρὸς τὴν ἐλευθερίαν· διότι ποθοῦμεν τὴν ἐλευ-
θερίαν αὐτὸν δι' ἡμᾶς αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς
Ἕλληνας, ὅτε καὶ μάλιστα οὗτοι δι' εὐγενῶν ἀγῶνων
καὶ θυσιῶν καθίστανται, ὡς οἱ Ἰταλοὶ, ἀξιοὶ αὐτῆς.
Ἰνα ἀπωρηθῶντες ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος ὑπὸ τῶν δει-
νῶν μακρᾶς καὶ ἀνηλεοῦς δουλείας, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο
εἶναι καὶ κισθανόμεθα τὰ παθήματα τῶν τυραννουμέ-
νων αἰχμαλώτων τῶν ἐν ταῖς εἰρκταῖς τῆς Νεκπό-
λεως βαρβαρίζοντων φιλελευθέρων, ἀντήγουν γοεραὶ
εἰς τὰς ἑλληνικὰς κερθίδας ὅσον καὶ εἰς τὰς τῶν Ἰ-
ταλῶν αὐτῶν.

Τὴν πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς εὐλαχρινὴ ταύτην συμπά-
θειαν ἀντήμαρψεν ἐπαξίως ὁ Βίκτωρ Ἑμμανουήλ ἀπο-
στείλας πρέσβυν εἰς Ἀθήνας τὸν Κ. Μαρμάνη, ἀν-

Τερέντιος Μαρμάρης.

Πόθεν ἄρα ὁ τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος ἐνθουσιασμὸς
ὑπὲρ τῶν Ἰταλῶν; Οἱ Ἰταλοὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας αὐ-
τοκρατορίας καὶ μετ' αὐτὴν ἐκάκωσαν τὴν Ἑλλάδα·
Ἐνετοὶ καὶ Γενουήνσιοι, ἀνθαμιλλώμενοι οὕτως εἴ-
πειν, συνέδραμον δραστηρίως τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν,
τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ἰσλάμ, νῦν μὲν μετακυμίζοντες
αὐτοὺς ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, ἄλλοτε δὲ
προδίδοντες τὰ σχέδια καὶ τὰς πολεμικὰς παρα-
σκευὰς τῶν παλαιόντων πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ
ἄλλοτε ἐρημοῦντες καὶ κατακτώντες τὰς ἡμετέρας
νήσους, καὶ τὰ παράλια, καὶ τὴν Πελοπόννησον, καὶ
καταθλίβοντες ἡμᾶς θρησκευτικῶς. Ἐνίοτε δὲ καὶ
ἀπὸ τῆς ἱστορίας αὐτῆς ὑπεξήρσαν τὰ ὀνόματα τῶν
ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτῶν γενναίως ἀγωνισθέντων, ὡς
κατὰ τὴν περίφημον περὶ Νάυπακτον ναυμαχίαν, ὅτε
χιλιάδες Ἑλλήνων ἠνδραγάθησαν καὶ ἔπεσαν ἐνδόξως.

Ἄρα οὐ μόνον περὶ τὰ τῆς πολιτείας ἔμπειρον, ἀλλὰ
καὶ ἐπὶ φιλολογίᾳ καὶ ἐπιστήμῃ διαπρέψαντα ἄνδρα,
ὡς καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ μαρτυρεῖ, πρῶτον, ἀγαθόν, με-
τριοπνῆ καὶ εὐθὺν, ὡς λέγεται, περὶ τὰς κρίσεις αὐ-
τοῦ. Τὴν εὐθύτητα δὲ ταύτην προσαγορεύομεν ἡμεῖς
ιδίως, διότι ἡ Ἑλλὰς δὲν κατεκρίθη πάντοτε ὑπὸ τῶν
ξένων ἢ κακῆς προκρίσεως, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐσφαλμέ-
νων συμπαραβολῶν καὶ συμπαρασχημάτων. Ὡς σημεῖον
συγκρίσεως λαμβάνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
οἱ ξένοι τὴν Λατινικὴν Εὐρώπην· ἡ μέθοδος ὁμοίως αὕτη
εἶναι ἀναντιρρήτως ἐσφαλμένη· διότι, ἵνα ἀποδειχθῇ
κατὰ πόσον ἡ Ἑλλὰς ἐπέδωκεν εἰς τὴν πολιτισμὸν,
καὶ ὅποιαι ὑπῆρχον αἱ πρόοδοι αὐτῆς, ἡ σύγκρισις
πρέπει νὰ γίνῃ πρὸς τὴν πρὸ τριακονταετίας Ἑλλά-
δα· τότε μόνον τὰ πορίσματα θ. λουσιν εἶναι ὀρθὰ καὶ
δίκαια.